

Το Μουσικό τμήμα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

της Ε. Κουτσουλιέρη*

Το **Μουσικό Τμήμα** του ΕΜΠ, ιδρύθηκε το 1960 από τον τότε Πρύτανη **Αλέξανδρο Πασιπά** με διευθυντή τον συνθέτη **Βασίλη Μακρίδη**, που παραμένει στη θέση αυτή μέχρι και σήμερα.

Στόχος του Μ.Τ. είναι η προώθηση της μουσικής παιδείας μέσα στο ΕΜΠ και η βαθύτερη προσέγγιση των φοιτητών στο θαυμάσιο κόσμο της μουσικής.

Η σημασία της μουσικής εκπαίδευσης στην πνευματική καλλιέργεια των νέων είναι γνωστή από αρχαιότατων χρόνων και αναμφισβήτητη. Η μουσική προσφέρει στη γενικότερη πνευματική καλλιέργεια και συγκρότηση του ατόμου, συμβάλλει στην ψυχική και πνευματική του ανάταση. Η αντίληψη ότι ο τεχνικός είναι απομακρυσμένος από τον κόσμο της μουσικής και του πνεύματος είναι παντελώς λαθεμένη. Έχει και αυτός, όπως και κάθε άλλος άνθρωπος, μουσικά και γενικότερα καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα. Επομένως η ίδρυση ενός Μουσικού Τμήματος στο Πολυτεχνείο -ένα Ίδρυμα καθαρά τεχνολογικό-, όχι μόνο δεν αποτελεί αντίφαση, αλλά βοηθά στην καλλιέργεια αυτών των δεξιοτήτων του τεχνικού. Επίσης είναι ένα σημαντικό βήμα προς την μεθοδική μουσική εκπαίδευση, που δυστυχώς στον τόπο μας είναι τρομερά περιορισμένη.

Το Μουσικό Τμήμα του ΕΜΠ από της ιδρύσεώς του, πλασιώθηκε με ένα σημαντικό αριθμό φοιτητών με κοινό γνώρισμα την αγάπη τους για τη μουσική και τη θέλησή τους για προώθησή της στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Έδωσε την δυνατότητα σ' αυτούς τους φοιτητές να αναπτύξουν το μουσικό τους ενδιαφέρον, αλλά και σε χιλιάδες άλλους να γνωρίσουν τον κόσμο της μουσικής μέσα από τις δεκάδες εκδηλώσεις, που έχει πραγματοποιήσει από τότε.

Στα 32 χρόνια της λειτουργίας του το Μουσικό Τμήμα ΕΜΠ, έχει καλύψει με περιοδίες του όλο τον Ελληνικό χώρο από Αλεξανδρούπολη μέχρι Κρήτη και από Πίνδο μέχρι Ρόδο, δίνοντας συναυλίες μέσα σε αίθουσες συναυλιών επαρχιακών μεγαλοπόλεων, σε αγροτικές και εργατικές περιοχές, εργοστάσια, κινηματογράφους ακόμα και σε καφενεία και πλατείες χωριών.

Η **Μικτή Χορωδία** του Μουσικού Τμήματος ΕΜΠ, είναι ο παλαιότερος και γνωστότερος στην Πολυτεχνειακή Κοινότητα αλλά και στο ευρύ Κοινό, Τομέας του και έχει εκπροσωπήσει το Πολυτεχνείο, τόσο στο εσωτερικό, όπως προαναφέραμε, όσο και στο εξωτερικό (Κύπρος, Αγγλία, Ελβετία, Ολλανδία, Γαλλία, Ιταλία κ.ά.). Έχει αρκετές συμμετοχές σε Χορωδιακά φεστιβάλ. Αν

και καλλιεργεί κυρίως τη σοβαρή μουσική -Αναγεννησιακή, Κλασσική, Ρομαντική και Σύγχρονη -Palestrina, Bach, Haendel, Haydn, Mozart, Beethoven, Berlioz, Schubert, Poulenc κ.ά.- έχει ένα πολύ ευρύτερο ρεπερτόριο, που καλύπτει και την ελαφρά μουσική, το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι και το έντεχνο Λαϊκό τραγούδι. Τέλος, έργα πολλών Ελλήνων συνθετών και συχνά έργα γραμμένα από το συνθέτη Βασίλη Μακρίδη επάνω σε ποιήματα μεγάλων Ελλήνων Ποιητών -Σολωμού, Σικελιανού, Κάλβου κ.ά.

Μια άλλη δραστηριότητα του Μουσικού Τμήματος είναι η παρουσίαση της ζωής και του έργου μεγάλων μουσουργών. Εδώ στόχος είναι να γνωρίσει το κοινό και ιδιαίτερα οι φοιτητές του ΕΜΠ αυτούς τους Μουσικούς και να προσεγγίσει στο έργο τους. Πρόσφατα εγκαινιάστηκε ένας νέος θεσμός: τα δωρεάν μαθήματα μουσικών οργάνων, κυρίως Κιθάρας και Πιάνου και θεωρίας της Μουσικής για τους φοιτητές του ΕΜΠ. Απευθύνονται τόσο σε εντελώς αρχάριους, όσο και σε προχωρημένους, και συνδυάζουν τόσο το ομαδικό μάθημα όσο και την ευελιξία που προσφέρει το ατομικό. Για τα μαθήματα αυτά έχουν προσληφθεί ειδικοί καθηγητές και αγοράστηκαν τα απαραίτητα μουσικά όργανα και άλλα αναγκαία για την κάλυψη της τέλει υλικότεχνικής υποδομής. Στόχος τους να μυήσουν τον φοιτητή στον κόσμο της μουσικής γνώσης επιτρέποντάς του να εκμεταλλευτεί επαφελώς τον νεκρό χρόνο του μεσημεριανού διαλείμματος στο ΕΜΠ, που μέχρι τότε σπαταλούσε άσκοπα. Επιπλέον τον απαλλάσσουν τόσο από το χάσιμο χρόνου που απαιτεί η μετάβασή του σε κάποιο Ωδείο, όσο και από το άγχος του τυποποιημένου Ωδειακού μαθήματος, εφ' όσον είναι πολύ ελαστικότερα αλλά και προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες και τον προγραμματισμό της ζωής στο ΕΜΠ. (Η ανταπόκριση των φοιτητών ήταν ανέλπιστα μεγάλη, αφού τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του θεσμού υπήρξε μία προσέλευση περίπου 280 φοιτητών!)

Είναι άξιο λόγου να αναφερθεί ότι σήμερα οι δραστηριότητες του Μ.Τ. είναι και πολυπληθείς και σημαντικές. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- α) Μικτή Χορωδία
- β) Συμφωνική Ορχήστρα
- γ) Μουσική Έρευνα και Η/Υ
- δ) Μουσικολογία-Μουσικοπαιδαγωγία
- ε) Μαθήματα Ανωτέρων Θεωρητικών
- στ) Μαθήματα Μουσικών Οργάνων

(*) Η Ε. Κουτσουλιέρη είναι από τους υπευθύνους της εκδόσεως του Περιοδικού.

- ζ) Βυζαντινή Μουσική
- η) Δημοτικά Τραγούδια
- θ) Χορευτικός τομέας
- ι) Θεατρικός Τομέας

Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι τα εκάστοτε Διοικητικά Συμβούλια της Φοιτητικής Λέσχης ΕΜΠ και η προηγούμενη Διοίκηση, με Πρύτανη τον Γεώργιο Νουτσόπουλο συμπαραστάθηκαν καίρια στο Μ.Τ. μετά από την τρομακτική καταστροφή του από τις καταλήψεις Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 1990. Έτσι έγινε δυνατό να αντικατασταθεί αμέσως σχεδόν ό,τι καταστράφηκε και χάθηκε και να γίνουν οι απαραίτητες προμήθειες, με αποτέλεσμα το Μ.Τ. να βρει και πάλι τον αρχικό του ρυθμό.

Ο Βασίλης Μακρίδης μιλάει με πολύ ενθουσιασμό για την συμπαράσταση του σημερινού Πρύτανη του κ. Νικολάου Μαρκάτου και τον θεωρεί μεγάλο φίλο του Μ.Τ. και της ανάπτυξης των πολιτιστικών πραγμάτων στο ΕΜΠ. Χωρίς την αποφασιστική συμπαράσταση του Πρύτανη, των Αντιπρυτάνεων, του Διοικητικού Συμβουλίου της Φοιτητικής Λέσχης ΕΜΠ και της Συγκλήτου, το Μ.Τ. δεν θα μπορούσε να βρίσκεται στη σημερινή θέση και κυρίως δεν θα μπορούσε να κάνει προγραμματισμό ανάπτυξης.

Βεβαίως, κύριος συντελεστής της επιτυχίας και της αναγνώρισης του Μ.Τ., τουλάχιστον στον Ελλαδικό χώρο, είναι ο Δ/ντής του ο οποίος εκτός από την ικανότητα

οργανώσεως, διδασκαλίας, ενορχηστρώσεως κ.λ.π., έχει και ένα μεγάλο συνθετικό έργο ποιότητας που έχει τύχει αποδοχής και αναγνώρισεως απ' όσους το έχουν ακούσει.

Μέσα στις κύριες δραστηριότητες του Μ.Τ. περιλαμβάνονται οι συχνές πολυπληθείς μουσικές εκδηλώσεις, όπως συναυλίες για σόλο πιάνου ή άλλου οργάνου, μουσικά βραδινά κλασσικής, ελαφράς, ροκ, λαϊκής και δημοτικής μουσικής. Οι εκδηλώσεις αυτές δίνουν την δυνατότητα στους φοιτητές του ΕΜΠ να γνωρίσουν όλα τα είδη μουσικής και βοηθούν στην προβολή των μουσικών δεξιοτήτων όσων φοιτητών συμμετέχουν σ' αυτές ως εκτελεστές.

Το Μουσικό Τμήμα συνεργάζεται με τις Εταιρείες:

- α) την Εταιρεία Επιστημόνων Καλλιτεχνών και
- β) τη Μουσική Εταιρεία Επιστημόνων, με τις οποίες, ο Δ/ντής του Μ.Τ. επικουρούμενος και από πολλά μέλη της Πολυτεχνειακής Κοινότητας, προσπαθούν, με θετικές ενέργειες, να δημιουργήσουν Συμφωνική Ορχήστρα στο εγγύς μέλλον στο ΕΜΠ.

Εδώ αξίζει να αναφερθεί ότι την αρχή δημιουργίας Ορχήστρας Εγχόρδων στο ΕΜΠ, έκανε ο αείμνηστος Πρύτανης Ευτύχιος Κοκκινόπουλος.

Μέχρι σήμερα, το Μουσικό Τμήμα του ΕΜΠ συνεχίζει την προσπάθειά του για τη διάδοση της μουσικής στο χώρο του ΕΜΠ και την μουσική καλλιέργεια των φοιτητών του. Η χορωδία του πλαισιώθηκε και με πολλά μέλη της, τώρα αποφοίτους του Ιδρύματος.

Υπάρχει η πίστη ότι, η ορχήστρα που δημιουργήθηκε θα φέρει στο Μουσικό Τμήμα πολλούς ακόμη φοιτητές του Ιδρύματος, οι οποίοι θα αποτελέσουν μία βάση για παραπέρα ανάπτυξη του Τμήματος αυτού και προσφοράς στο σύνολο. Επίσης, έχει καταβληθεί, με θετικά αποτελέσματα, μια μεγάλη προσπάθεια προσέγγισης των φοιτητών του ΕΜΠ και κυρίως των πρωτοετών, οι οποίοι στην επαφή τους με το Μ.Τ. έχουν κατανοήσει ότι το Μ.Τ. είναι ένας θεσμός που λειτουργεί δυναμικά και έχει πολλά να προσφέρει αν τον στηρίζουν όλοι.

Θα πρέπει ίσως να διευκρινιστεί εδώ ότι, για να γίνει κάποιος μέλος της χορωδίας του ΕΜΠ, δεν χρειάζεται ούτε ιδιαίτερα φωνητικά προσόντα, διότι μια χο-

ρωδία λειτουργεί ως σύνολο, αλλά ούτε και ιδιαίτερες μουσικές γνώσεις. Το Μ.Τ. αναλαμβάνει να διδάξει τα ελάχιστα πράγματα που χρειάζονται να γνωρίζει κανείς από μουσική, και αυτό μέσα σε μια μεγάλη φιλική συντροφιά, συσπειρωμένη γύρω από το μαέστρο Βασίλη Μακρίδη. Προσπαθώντας να πει κανείς λίγα λόγια για τον Διευθυντή του Μ.Τ., Βασίλη Μακρίδη, θα έλεγε πως από της ιδρύσεως του Μ.Τ. μέχρι σήμερα, παλεύει -στην κυριολεξία- μεταξύ αρνητικών, κυρίως, και ελαχίστων θετικών Διοικήσεων για την επιτυχία του τμήματος αυτού και θα πρέπει να θεωρηθεί άθλος προσωπικός του η τόσο σημαντική δουλειά που έχει γίνει όλα αυτά τα χρόνια.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ Μ.Τ.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΕΜΠ ΣΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟ

«Ο ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ»

Ω φιλότιμη πατρίς,
ω θαυμασία νήσος,
Ζάκυνθε· συ μου έδωκας
την πνοή και του Απόλλωνος
τα χρυσά δώρα (Α. Κάλβος)

Στα πλαίσια του εορτασμού των 200 χρόνων από τη γέννηση του μεγάλου Ζακυνθινού ποιητή Ανδρέα Κάλβου, η Μικτή Χορωδία και Ορχήστρα του ΕΜΠ παρουσίασε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ζακύνθου, σε πρώτη εκτέλεση, το έργο του Ποιητή «Ο

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ» σε μουσική Βασίλη Μακρίδη ο οποίος και διηύθυνε το Πολυτεχνειακό μουσικό σύνολο.

Το έργο είναι γραμμένο για Μικτή χορωδία, ορχήστρα εγχόρδων, 2 γυναικείες, μία ανδρική φωνή και ηθοποιό. Στη συναυλία έλαβαν μέρος: η SOPRANO Μαρία Κορομάντζου, η MEZZO SOPRANO Λίνα Τέντζερη, και η ηθοποιός Θάλεια Καλλιγά.

Η συμμετοχή της Μικτής Χορωδίας και Ορχήστρας του ΕΜΠ στον εορτασμό απέσπασε τις καλύτερες κριτικές τόσο των συντελεστών των εκδηλώσεων όσο και του Τύπου, το δε κοινό που παρακολούθησε την παράσταση, ενθουσιάστηκε στην κυριολεξία, αναγνωρίζοντας παράλληλα τον σεβασμό που έδειξε ο συνθέτης στο κείμενο του μεγάλου ποιητή.

Την συναυλία παρακολούθησε με έκδηλη συγκίνηση ο Πρόεδρος του Τμήματος Αρχ/νων κ. Διον. Ζηβας, ως μέλος της οργανωτικής επιτροπής αλλά και ως καθηγητής του ΕΜΠ. Τη συγκίνηση και τον ενθουσιασμό του για το έργο του κ. Μακρίδη μετέφερε στη Σύγκλητο (συνεδρία 29-5-92) η οποία και καταχειροκρότησε το δημιουργό.

ΙΔΡΥΣΗ ΩΔΕΙΟΥ Ε.Μ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Με απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού που δημοσιεύτηκε στην Εφημ. της Κυβερνήσεως (209/24.3.1992) χορηγήθηκε στη Φοιτ. Λέοχη του ΕΜΠ, άδεια ίδρυσης και λειτουργίας Ωδείου που θα στεγαστεί σε χώρους του ΕΜΠ και θα φέρει την επωνυμία «Ωδείο Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου».

Το Ωδείο θα λειτουργήσει τις εξής Σχολές και Τμήματα:

- 1) Σχολή Ανωτέρων Θεωρητικών Μαθημάτων και Συνθέσεως, με Τμήματα:
 - α) Ωδικής,
 - β) Αρμονίας,
 - γ) Αντίστιξης,

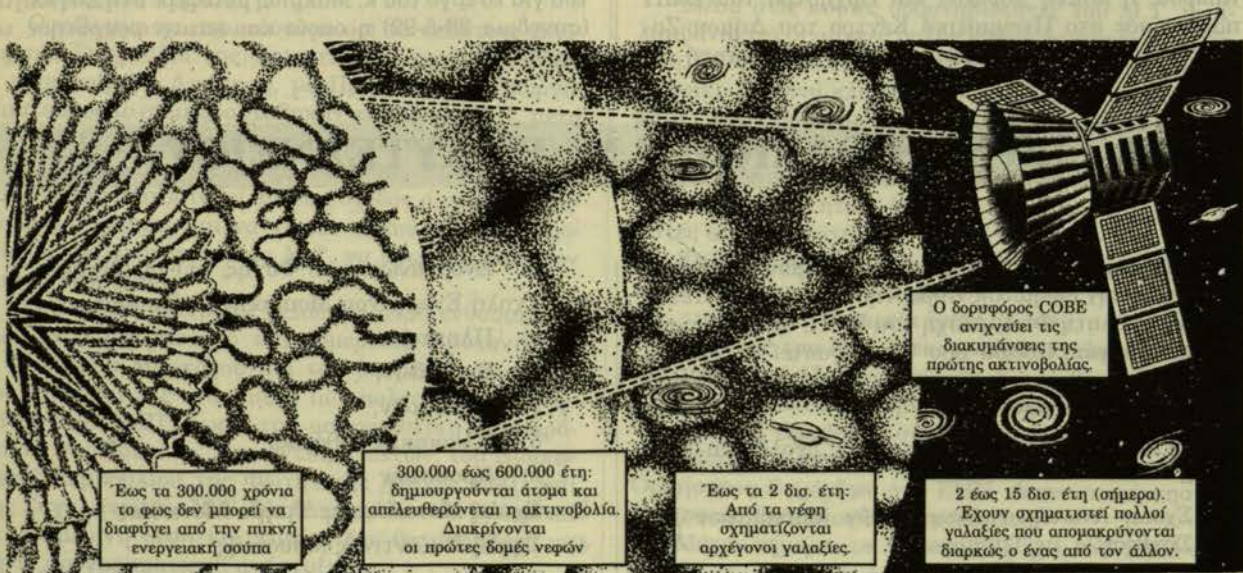
- δ) Ενοργάνωσης, ε) Φυγής, στ) Σύνθεσης
- 2) Σχολή Ενοργάνου Μουσικής με Τμήματα:
 - α) Πληκτών,
 - β) Εγχόρδων,
 - γ) Πνευστών,
 - δ) Κλασσικής Κιθάρας,
 - ε) Κρουστών
 - 3) Σχολή Μονωδίας με Τμήμα Μονωδίας
 - 4) Σχολή Βυζαντινής Μουσικής

Περισσότερες λεπτομέρειες για το νεοσύστατο Ωδείο του ΕΜΠ, θα δοθούν από τον Δ/ντή του Μουσικού Τμήματος και διευθυντή του Ωδείου κ. Β. Μακρίδη, στο επόμενο τεύχος του ΠΥΡΦΟΡΟΥ.

Η Κοσμολογία είναι μαζί με την Αστροφυσική από τους πιο προωθημένους κλάδους της σύγχρονης φυσικής: εντούτοις εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τα πλέον αμφιλεγόμενα πεδία επιστημονικής έρευνας. Από τη μια πλευρά εκθειάζεται ως χώρος όπου συντελείται η θεωρητική ολοκλήρωση της φυσικής επιστήμης, το πεδίο δοκιμής όλων των επιμέρους θεωρητικών προσεγγίσεων στη δομή της ύλης και τους νόμους που διέπουν την κοσμική εξέλιξη: εδώ συνενώνονται και αλληλοσταθμίζονται οι θεωρίες που αποδίδουν το μικρόκοσμο και το μεγάλοκοσμο με γνώμονα παρατηρήσεις και θεωρητικές συνεπαγωγές που συντελούνται σε «μεσαία κοσμική» -βλ. ανθρώπινη- κλίμακα. Από την άλλη, βέβαια, η επιστήμη εθεωρείτο ανέκαθεν το βασίλειο του εμπειριστή, ο χώρος όπου η θεωρία ελέγχεται από το «ουδέτερο» πείραμα. Όμως, η κοσμολογία είναι η κατ'εξοχή ερευνητική πρακτική στην οποία διακρίνεται με τόση καθαρότητα η θεωρητική φόρτιση της εμπειρίας. Ή, ακόμη, η μεγάλη ελευθερία κινήσεων του θεωρητικού παιχνιδιού. Γι' αυτό και σε κάποιο συνέδριο αναφέρθηκε σκωπτικά η παρακάτω αποστροφή για την κοσμολογία: «Υπάρχει η εικολογία, η απόλυτη εικολογία και, τέλος, η κοσμολογία». Πρόκειται, βέβαια, για υπερβολή! Υπερβολή που, ενώ κατά τεκμήριο εμπεριέχει μια δόση αλήθειας, αστοχεί στον πυρήνα της διαπίστωσης: η διεύρυνση του ορίζοντα των παρατηρήσεων τα τελευταία χρόνια, περιόρισε κατά πολύ τη δυνατότητα αυθαιρεσιών στα κοσμολογικά πρότυπα.

Τούτο επιβεβαιώθηκε και πρόσφατα όταν ο George Smoot, αστροφυσικός στο εργαστήριο Lawrence Berkeley, ανακοίνωσε στην Αμερικανική Ένωση Φυσικών τα αποτελέσματα παρατηρήσεων ενός δορυφόρου της NASA. Η ειδηση αυτή, που έσπασε το φράγμα της εξειδικευμένης επιστημονικής βιβλιογραφίας - καταλαμβάνοντας ακόμα και πρωτοσελίδα εφημερίδων, φάνηκε να περιορίζει ακόμη περισσότερο τους βαθμούς ελευθερίας των κοσμολογικών επιλογών. Ας δούμε όμως τα πράγματα αναλυτικότερα.

Η σύγχρονη αντίληψη για τη δομή και εξέλιξη του Σύμπαντος συμπυκνώνεται σ' αυτό που συνηθίζεται να ονομάζεται Καθιερωμένο Πρότυπο (Standard Model): σύμφωνα μ' αυτό, το Σύμπαν - η ύλη, ο χώρος και ο χρόνος - γεννήθηκαν με τη Μεγάλη Έκρηξη (Big Bang) πριν από περίπου 15 δισεκατομμύρια χρόνια, από μια ιδιομορφία άπειρης πυκνότητας και μηδενικών διαστάσεων. Έκτοτε το Σύμπαν διαστέλλεται, διερχόμενο από διαφορετικά στάδια (ανάλογα με το «σενάριο» που επιλέγει κανείς) για να καταλήξει στη σημερινή μορφή του. Από το υπερθερμό αέριο υποατομικών στοματιδίων εμβαπτισμένο σε ακτινοβολία, δημιουργήθηκαν στη συνέχεια τα νετρόνια, τα πρωτόνια και τα ηλεκτρόνια που απορροφούσαν και εμποδίζαν τη διαφυγή της ακτινοβολίας. Περί τα 300.000 έτη μετά την αρχική έκρηξη τα σωματίδια αυτά σχημάτισαν τα πρώτα απλά άτομα που, λόγω της μικρής απορροφητικής ικανότητάς τους, αποδέσμευσαν την ακτινοβολία που τώρα κατέ-

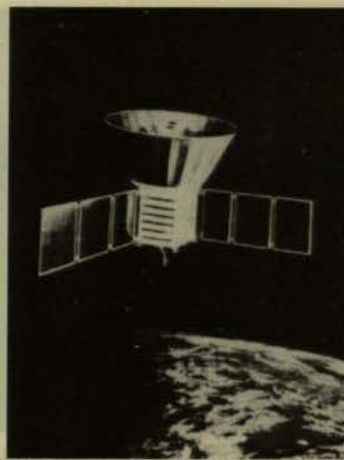

(*) Ο Τ. Κυπριανίδης είναι εκ των υπευθύνων σύνταξης του Περιοδικού.

κλυσε όλο το Σύμπαν. Αυτή η διάχυτη ακτινοβολία του κοσμικού υπόβαθρου έφθασε έως τις μέρες μας, σαν απομεινάρι - τεκμήριο της Μεγάλης Έκρηξης, και παρατηρήθηκε το 1964 από τους Penzias και Wilson. Επρόκειτο για κορυφαία επιστημονική ανακάλυψη, σημαντική πειραματική επιβεβαίωση του Καθιερωμένου Προτύπου: λόγω της διαστολής του Σύμπαντος (και του χώρου) η ακτινοβολία φαίνεται να προέρχεται από ένα σώμα θερμοκρασίας 3 περίπου βαθμών πάνω από το απόλυτο μηδέν, ομοιόμορφα από κάθε κατεύθυνση. Τα στοιχεία αυτά συνέτειναν στον προσδιορισμό λεπτότερων παραμέτρων της εξέλιξης του Σύμπαντος στο οποίο ζούμε.

Όμως, κάθε βήμα που κάνει η επιστήμη εμφανίζει διττή όψη: επιλύει υπαρκτά προβλήματα αλλά προκαλεί, επίσης, την ανάδυση νέων ερωτημάτων. Προβληματική ήταν εδώ η ισοτροπία της διάχυτης ακτινοβολίας και γεννούσε το ακόλουθο ερώτημα: πώς είναι δυνατόν το σημερινό ανομοιογενές και με άνισα κατανεμημένες μάζες σύμπαν, να έχει προέλθει από μια αρχικά ομοιογενή και ισοτρόπως κατανεμημένη ύλη; Ο λόγος δόθηκε τώρα στους ανιχνευτές ακτινοβολίας που εξωθήθηκαν στην αναζήτηση θερμοκρασιακών ανισοτροπιών. Πιο πρόσφοροι γι' αυτό το έργο είναι οι ανιχνευτές μικροκυμάτων, διότι στις αντίστοιχες συχνότητες ελαχιστοποιούνται οι παρεμβολές (θόρυβος) που προέρχονται από το Γαλαξία μας και συσκοτίζουν τις όποιες (πιθανές) διακυμάνσεις της θερμοκρασίας. Μειονεκτική εμφανίζεται όμως η λειτουργία τους στην επιφάνεια της Γης, λόγω της μεγάλης απορρόφησης που υφίσταται το σήμα από τους υδρατμούς της ατμόσφαιρας. Λογικό συνεπαγόμενο των παραπάνω ήταν η μεταφορά της παρατήρησης στο διάστημα. Οι μετρήσεις έγιναν από τον δορυφόρο COBE (Εξερευνητής του Κοσμικού Υπόβαθρου) που εκτοξεύθηκε το 1989, αφού καθυστέρησε 3 χρόνια λόγω του ατυχήματος του Challenger το 1986.

Ο COBE πραγματοποίησε πολλές και σημαντικές μετρήσεις. Προσδιόρισε, κατ' αρχάς, με θαυμαστή ακρίβεια τη θερμοκρασία του κοσμικού υπόβαθρου: 2,735P144C. Κυρίως, όμως, εστίασε την προσπάθεια στον εντοπισμό διακυμάνσεων της θερμοκρασίας της διάχυτης ακτινοβολίας. Οι μετρήσεις έγιναν σε τρεις συχνότητες (αντίστοιχα μήκη κύματος: 3,3, 5,7 και 9,5mm), προκειμένου να απομονωθεί η παρεμβολή του Γαλαξία: συγκρίνοντας τα δεδομένα σε διαφορετικές συχνότητες, είναι δυνατόν να απομονωθούν οι τυχαίες διακυμάνσεις που οφείλονται στον ηλεκτρονικό θόρυβο. Ο πρώτος χάρτης του ουρανού ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 1991, και η ανάλυση δεδομένων τον Απρίλιο του 1992. Το αποτέλεσμα, σύμφωνα με πρώτες ασφαλείς ενδείξεις, είναι θεαματικό: υπάρχουν, όντως, διακυμάνσεις της τάξης των 30 εκατομμυριστών του βαθμού γύρω από τη μέση θερμοκρασία. Επιπλέον, οι διακυμάνσεις αυτής της έντασης υπάρχουν σε όλες τις κλίμακες, από την μικρότερη που μπορεί να ανιχνεύσει ο COBE (7°) έως το 1/4 του ουρανού. Και τα δύο αυτά δεδομένα (εφόσον αποδειχθούν αληθινά) προσανατολίζουν σημαντικά τις ερμηνευτικές διατάξεις μας για την

Σχ. 2. Το διαστημικό όχημα COBE.

εξέλιξη του σύμπαντος. Κατά πρώτον εμφανίζουν τα πρώτα σπέρματα ανομοιογενούς κατανομής ύλης στο αρχέγονο σύμπαν, γεγονός που αποτελεί σημείο εκκίνησης για την αλυσίδα συμβάντων που οδήγησαν στη δημιουργία αστερών και γαλαξιών. Δεύτερον, παρεμβαίνουν στη θεωρία πρωτοδοτώντας ερμηνείες και υποθέσεις για την εξελικτική πορεία του σύμπαντος. Και όλα αυτά κατά τρόπο (θετικιστικά) ανορθόδοξο, μετατρέποντας τις αδυναμίες σε αρετή και χρησιμοποιώντας επιμέρους αναπόδεικτες υποθέσεις για να συγκροτηθεί ένα συνεκτικό και σχετικά αυτοσυνεπές όλον. Λεπτομερέστερα:

- Το δεδομένο ότι η ένταση των διακυμάνσεων είναι ανεξάρτητη από το μέγεθος των τελευταίων βρίσκει στήριγμα στη θεωρία περί πληθωριστικής διαστολής του Σύμπαντος. Σύμφωνα μ' αυτήν, ο ρυθμός διαστολής του δεν ήταν πάντοτε ο ίδιος: αμέσως μετά την Μεγάλη Έκρηξη το Σύμπαν διεστάλη κατά συντελεστή 10^{50} σε 1030 δευτερόλεπτα. Αυτή η απότομη διαστολή «πάγωσε» τις διακυμάνσεις ύλης-ενέργειας, που προβλέπονται από την κβαντική θεωρία, ενισχύοντάς τις σε μεγάλες κλίμακες και με ένταση ανεξάρτητη της κλίμακας μεγέθους.
- Η «Πληθωριστική Κοσμολογία», ενισχυμένη από τα παραπάνω, σπεύδει να βοηθήσει την παρατήρηση. Η μικρότερη κλίμακα που μπορεί να παρατηρήσει ο COBE (7°) είναι πολύ μεγάλη για να μπορέσει να αποτελέσει την αφετηρία δημιουργίας των πολύ λεπτών δομών της σήμερα (γαλαξίες κλπ.). Εδώ υπεισέρχεται η «πληθωριστική κοσμολογία»: η ιδιότητα που προβλέπει για τις θερμοκρασιακές διακυμάνσεις, ότι δηλαδή είναι ανεξάρτητες από την κλίμακα και έχουν την ίδια ένταση, δίνει τη λύση. Οι ίδιες δομές διακυμάνσεων υφίστανται και κάτω από το «κατώφλι» παρατήρησης του COBE, δηλαδή τις 7°. Άρα, δεν υφίσταται πρόβλημα με τη διαφορά κλίμακας των παρατηρούμενων διακυμάνσεων και των ουράνιων δομών.
- Τέλος, αφού λύνεται αυτό το πρόβλημα, προβάλλει και νέο ζήτημα: ο χρόνος (περί τα 15 δισ. έτη) δεν

Σχ. 3. Το αστρικό σφουγγαριόμοιο M13 έχει ηλικία 12 έως 14 δισεκατομμύρια έτη.

επαρκεί για τη δημιουργία γαλαξιών από τις μικρές διακυμάνσεις που κατέγραψε ο COBE. Απαιτείται ενίσχυση της βαρύτητας για να επιταχυνθεί η διαδικασία. Εδώ υπεισέρχεται η θεωρία περί «σκοτεινής ύλης» (dark matter) που αμέσως μετά το Big Bang (υποθέτουμε ότι) σχηματίζει «σβώλους», ισχυρούς πόλους βαρυτικής έλξης που επιταχύνουν τις διαδικασίες, μόλις το Σύμπαν γίνει διαπερατό για την ακτινοβολία. Η «σκοτεινή ύλη», η παραδοχή ότι υπάρχουν εξωτικά σωματίδια που δεν έχουν ακόμη ανιχνυθεί, είναι μια υπόθεση που προκύπτει και από τη μελέτη της κίνησης των γαλαξιών, προκειμένου να αιτιολογηθεί η ύπαρξη βαρυτικών δυνάμεων μεγαλύτερων από αυτές που θα προκάλυπτε η συνήθης ορατή ύλη. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός, ότι οι παρατηρήσεις του COBE αποκτούν επιπλέον πειθώ αν συνδυαστούν με την (ακόμη) αναπόδεικτη θεωρία της «σκοτεινής ύλης», σύμφωνα με την οποία η ορατή ύλη αντιπροσωπεύει στο Σύμπαν ποσοστό που κυμαίνεται μεταξύ 1 και 10%.

Αναγνωρίζουμε, λοιπόν, ότι το σύστημα «θεωρία + παρατήρηση» είναι ένα εξαιρετικά ασταθές, πλην όμως εξόχως γόνιμο σύμπλεγμα. Διότι, παρά τις ενδείξεις αυθαίρετων συνεπαγωγών που υπαινιχθήκαμε προηγουμένως, το ίδιο αυτό σύμπλεγμα παράγει διαρκώς κριτήρια και τρόπους επαλήθευσής του. Για παράδειγμα, νέες μετρήσεις του COBE θα ελέγξουν εκ νέου την αξιοπιστία των έως τώρα δεδομένων. Νέες παρατηρήσεις από τη Γη αναμένεται σύντομα να προσεγγίσουν την απαιτούμενη ακρίβεια προκειμένου να δώσουν αποτέλεσμα.*

Νέες εκλεπτυσμένες τεχνολογίες θα αποκλείσουν με βεβαιότητα το ενδεχόμενο να έχει παραποιηθεί η εικόνα που μας δίνει ο COBE από μικροκύματα προερχόμενα από το Γαλαξία μας ή από κοσμική σκόνη.

(*) Πειράματα που γίνονται στην Ανταρκτική με ανιχνευτές ίσης ευαισθησίας όπως εκείνοι του COBE και μεγαλύτερης διακριτότητας (έως και 1°), δεν έχουν καταγράψει μέχρι στιγμής διακυμάνσεις. (*The Economist*, May 2nd 1992).

(**) Λόγω της διαστολής του σύμπαντος η ακτινοβολία που εκπέμπουν τα άστρα μετατοπίζεται προς το ερυθρό μέρος του φάσματος. Το μέγεθος της μετατόπισης αυτής επιτρέπει τον υπολογισμό της απόστασής τους

Όμως, δεν θα ήταν ορθό να αφήσουμε τον αναγνώστη με την εντύπωση ότι τα πάντα κρίνονται από την συγκεκριμένη «ένταση» ανάμεσα στη συγκεκριμένη θεωρία και τη συγκεκριμένη παρατήρηση. Η εικόνα που διαμεσολαβείται συχνά για το Καθιερωμένο Πρότυπο, ως σύγχρονης Βίβλου, στρεβλώνει τα πραγματικά επιστημονικά επιτεύγματά του. Δεν ωφελεί λοιπόν να αποκρύπτονται τα αδύνατα σημεία του θεωρητικού/πειραματικού συμπλέγματος. Εδώ θα αναφέρουμε ενδεικτικά την αβεβαιότητα που υπάρχει αναφορικά με τη σταθερά του Hubble, η οποία σχετίζεται με την ηλικία το Σύμπαντος. Νεώτερα στοιχεία (*Scientific American*, May 1992) είτε υποβάλλουν την ιδέα μιας μικρότερης ηλικίας του Σύμπαντος, (μεταξύ 8 και 12 δισ. ετών), είτε προκρίνουν την ιδέα μιας ανομοιογενούς διαστολής. Ένα άλλο σημείο έντασης είναι τα quasars που εμφανίζουν ερυθρές μετατοπίσεις** τέτοιες που τα «εξωθούν» στα άκρα του σύμπαντος, ενώ συχνά εμφανίζονται συσχετισμένα με γαλαξίες δυσανάλογα μικρής απόστασης. Και εδώ έχουν προταθεί λύσεις που υποθέτουν μηχανισμούς ερυθράς μετατόπισης συμπληρωματικούς εκείνων της διαστολής.

Ο κατάλογος ανοιχτών ζητημάτων μπορεί να συνεχιστεί. Όμως, εκείνο που οφείλει να διατηρηθεί από το Καθιερωμένο Πρότυπο, και τους θιασώτες του, είναι η ευρύτητα πνεύματος και η ερευνητική προδιάθεση που πρέπει να διακρίνει κάθε γνήσια επιστημονική θεωρία. Γι' αυτό και ο χαρακτηρισμός «Το Άγιο Δισκοπότηρο της Κοσμολογίας» που έδωσε ο M. Turner του Πανεπιστημίου του Σικάγο στην ανακάλυψη του COBE αντανακλά βεβαίως την χαρά και τον ενθουσιασμό της επιστημονικής ανακάλυψης, δεν παύει όμως να συνιστά έναν ανεπιθύμητο παραλληλισμό με τη Θεολογία. Διότι η σύγχρονη κοσμολογία δεν αποτελεί μια επίκαιρη και σύγχρονη εκδοχή της Βίβλου, αλλά επιστημονική προσέγγιση που κατακτήθηκε με την ακόρεστη δίψα του ανθρώπινου νου για γνώση, με την έρευνα που αμφισβήτησε αυθεντίες και θεόφανα.

Βιβλιογραφία

- N. Henbest, «Big Bang echoes through the Universe», *New Scientist*, 2.5.92, σ.4.
- **Science and Technology - The Economist**, Almost in the beginning, 2.5.92, σ. 103.
- C.S. Powell, «Born Yesterday», *Scientific American*, May 1992, σ. 12.
- **Liberation**, 26.4.92, σειρά άρθρων στις σσ. 1-4.
- H. Schuh, «Ein Bild vom ersten Schoepfungstag», *Die Zeit*, 8.5.92.
- **Η Καθημερινή**, Εν αρχή ην η Μεγάλη Έκρηξη, 3.5.92, σ.24.
- **Το Βήμα**, Έτσι γεννήθηκε το Σύμπαν, 3.5.92, σ. A24.

Όροι Αυτοδιοίκησης

Με αυξανόμενη συχνότητα, τελευταία, η π.κ., σε όλες τις εκφάσεις της, επικαλείται είτε την μη επαρκώς ολοκληρωμένη ακόμη αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ, είτε τις προσβολές που υφίσταται η αυτοτέλειά τους από τις ενέργειες της Πολιτείας και ιδιαίτερα του Υπ.Ε.Π.Θ.

Είναι γεγονός ότι και η Συνταγματική επιταγή για πλήρως αυτοδιοικούμενα ΑΕΙ δεν έχει ολοκληρωθεί, ούτε καν με τον ριζοσπαστικό Νόμο-Πλαίσιο του ΠΑ-ΣΟΚ, αλλά και οι σημερινοί θεσμοί αυτοδιοίκησης καταστρατηγούνται από την εκάστοτε τακτική του Υπ.Ε.Π.Θ. και γενικότερα της Πολιτείας.

Στο καθεστώς αυτό, βέβαια, δεν είναι μικρή και η ευθύνη των ίδιων των ΑΕΙ που αφ' ενός έχουν εφυσυχάσει μετά την έκδοση του Ν1268/82 και αφ' ετέρου εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να θεωρούν το Υπ.Ε.Π.Θ ως προϊστάμενη αρχή τους.

Αξίζει, λοιπόν, να δούμε πόσο πράγματι επιθυμούν τα ΑΕΙ την αυτοδιοίκησή τους και συγκεκριμένα πόσο έτοιμα είναι τα μέλη της π.κ. να αυτοδιοικούν.

Ένα καθεστώς πλήρους αυτοδιοίκησης θα έπρεπε να διασφαλίζει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια που σημαίνει:

1. Στο **διοικητικό επίπεδο**, ουσιαστική άσκηση, αποτελεσματικού για την λειτουργία, διοικητικού έργου χωρίς πλέον το βολικό άλλοθι του «δεν εγκρίνει το Υπ.Ε.Π.Θ.» ή άλλα όργανα της Πολιτείας, ευθύνη των Ιδρυμάτων για τις διοικητικές τους πράξεις με όλες τις συνέπειες για ότι ήθελε προκύψει από την προβολή των πράξεων αυτών, ουσιαστική ανάληψη των επιμερισμένων ευθυνών από τα όργανα που ασκούν διοίκηση, ακαδημαϊκά και διοικητικά, συλλογικά ή προσωπικά, με όλες τις συνέπειες που μπορεί να έχει αυτό στα μέλη της π.κ. τα οποία αναλαμβάνουν υπεύθυνα διοικητικά καθήκοντα.
2. Στο **οικονομικό επίπεδο**, ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του οικονομικού φάσματος από τις δαπάνες

λειτουργίας και τις αμοιβές του προσωπικού μέχρι το κόστος ανάπτυξης, χωρίς πλέον το βολικό άλλοθι του «δεν μας δίνει λεφτά η Πολιτεία»,

- αποκλειστική ευθύνη των Ιδρυμάτων για την ορθολογιστική διαχείριση των πόρων τους προς εκπλήρωση των στόχων τους, χωρίς προφανώς την προστατευτική ομπρέλλα του προληπτικού ελέγχου,
- ολοκληρωτική ανάληψη της ευθύνης διάθεσης των πόρων από τα αρμόδια όργανα, με όλες τις συνέπειες κατασκευοφάντησης των επιλογών τους που μπορεί να προκληθούν μέσα και έξω από τα Ιδρύματα.

Πέραν αυτών η ολοκλήρωση της αυτοδιοίκησης απαιτεί και θεσμικές ρυθμίσεις οι σημαντικότερες των οποίων είναι:

1. Το ζήτημα των εισακτέων, μετεγγραφομένων και κατά οποιοδήποτε τρόπο εγγραφομένων φοιτητών, προφανώς δεν μπορεί παρά να γίνεται με την ευθύνη των Ιδρυμάτων και όχι της Πολιτείας.
2. Το ζήτημα του προσωπικού όποιας βαθμίδας και απασχόλησης, επίσης δεν μπορεί παρά να ανήκει στις επιλογές των Ιδρυμάτων και φυσικά δεν μπορεί να διατηρηθεί το καθεστώς της μονιμότητας του προσωπικού τους.
3. Το ζήτημα της εσωτερικής διάρθρωσης στο διοικητικό άλλα και στο ακαδημαϊκό επίπεδο, θα πρέπει να καθορίζεται με επιλογές των Ιδρυμάτων όταν, βέβαια, τα ίδια θα έχουν και τις συνέπειες από τυχόν λάθος επιλογές.

Θα μπορούσε κανείς να αναφέρει και πλήθος άλλων θεμάτων, θεωρώ όμως ότι τα παραπάνω είναι επαρκή για να προβληματίσουν τα μέλη της π.κ. κατά πόσο εξακολουθούν να επιζητούν την αυτοτέλεια, με όρους αυτοδιοίκησης, των Α.Ε.Ι.

B. ΤΖΕΒΕΛΕΚΑΣ

Τα όρια μεταξύ σοβαροφάνειας και σοβαρότητας (ή από την Κιμ Μπάσιντζερ στον Αλβέρτο Αϊνστάϊν)

Με αφορμή την δημοσίευση, στο ένθετο περιοδικό «ΕΨΙΔΙΟΝ» της Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας της 8.3.92, συνέντευξης του Πρύτανή μας, όπου αποδίδονται στον Πρύτανη του πρώτου τεχνολογικού Ιδρύματος της χώρας όσα πρωτοφανή και πρωτότυπα ανέφερε ο κ. Μαρκάτος για το άτομό του, επιτρέψτε μου να εκφράσω τις ακόλουθες σκέψεις σχετικά με τον τρόπο προβολής σοβαρών θεμάτων από τα Μ.Μ.Ε. υπό το πρό-

σχημα δήθεν πάταξης της σοβαροφάνειας:

1. Φαντάζομαι ότι το λειτουργήμα του Πρύτανη είναι ιδιαίτερα σοβαρό ώστε να μη συγγέται με το σοβαροφάνες. Πόσο λοιπόν, σοβαρή μπορεί να θεωρηθεί η επιλογή του δημοσιογράφου να παρουσιάσει την συνέντευξη του Πρύτανη στο υπόψη ένθετο περιοδικό και μάλιστα ανάμεσα σε άρθρα για «σεξ»

και «γκάγκοστερ». Εκτός, βεβαία, και ισχυριστεί κανείς, όπως εξ άλλου προσπαθεί να κάνει ο δημοσιογράφος, ότι έτσι χτυπιέται η σοβαροφάνεια.

2. Έχω τη γνώμη ότι οι απόψεις του Πρύτανη για ζητήματα όπως το Πανεπιστημιακό Άσυλο και ο εκουγχρονισμός του Ιδρύματος ηχούν ιδιαίτερα σοβαρά, ώστε να διακρίνονται από τις προσωπικές και γι' αυτό καθόλου θεμιτές προτιμήσεις του κ. Μαρκάτου στην μουσική, τον έρωτα κ.λπ. Παρ' όλα αυτά ο δημοσιογράφος, προσπαθώντας δήθεν να παραμερίσει την σοβαροφάνεια από την ζωή μας, προτίμησε να παρουσιάσει ανάμικτα, απόψεις και προτιμήσεις σερβίροντας έτσι ένα κακόγουστο κοκτέιλ.
3. Τέλος σε μια συνέντευξη με τον Πρύτανη, ακόμη και ο πιο ένθερμος μαχητής της σοβαροφάνειας, φροντίζει να πληροφορηθεί με ποιά μέτρα μπορούν να αποφευχθούν στο μέλλον ανάλογες καταστροφές του Ιδρύματος ή με ποιά συγκεκριμένο εκουγχρονιστικό πρόγραμμα θα προχωρήσει στην ανάπτυξη του Ιδρύματος και δεν προσπαθεί να εκμαιεύσει απαντήσεις που αφορούν την ιδιωτική ζωή του κ.

Μαρκάτου, όπως ατυχώς έκανε ο συγκεκριμένος δημοσιογράφος.

Αν ακολουθούσε κανείς τον επικίνδυνο δρόμο που χάραξε η δημοσίευση αυτής της συνέντευξης, χωρίς σαφή διάκριση των ορίων μεταξύ σοβαρότητας και σοβαροφάνειας θα μπορούσε να παρουσιαστούν, ως δήθεν θετικά, ζητήματα όπως:

1. Καθηγητή που εμφανίζεται μόνον τις πρώτες 2 ώρες του μαθήματος και λέει ανέκδοτα στους φοιτητές, αφήνοντας τις υπολοιπες παραδόσεις στους βοηθούς του - Υποψήφιους Διδάκτορες, ή
2. Υπαλλήλου που έρχεται και φεύγει στην υπηρεσία του πριν προλάβει να κρυώσει η μηχανή του αυτοκινήτου του κ.λπ.

Σεβόμενος το μένος κατά της σοβαροφάνειας, φοβούμαι ότι με την συγκεκριμένη συνέντευξη υπερβλήθησαν τόσο πολύ τα όρια της σοβαρότητας που φαντάζομαι ότι δεν το επιθυμούσε σε καμιά περίπτωση ο Πρύτανης του Ε.Μ. Πολυτεχνείου.

B. ΤΖΕΒΕΛΕΚΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ... ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

της Ευγενίας Γ. Κουτσουλιέρη*

Όταν συνάντησα τον φίλο μου τον Θανασάκη, ήταν όλο χαρές,

– Έλα να σε κεράσω έναν καφέ μου πρότεινε μ' ένα πλατύ χαμόγελο.

– Γιατί τόσο ευτυχία; τον ρώτησα.

– Βγήκα στην σύνταξη, μου είπε και μούκλεισε το μάτι όλο πονηράδα.

– Από τώρα; απόρησα, γιατί δεν ήταν πάνω από 45 χρόνων.

– Από τώρα βεβαία. Πότε δηλαδή, άμα πεθάνω;

– Μα δεν έπρεπε να είσαι λίγο μεγαλύτερος;

– Δεν τα ξέρεις καλά τα πράγματα. Οι μεγαλύτεροι διορίζονται. Οι μικρότεροι συνταξιοδοτούνται. Φαίνεται ότι το αποβλακωμένο ύψος μου του έκανε εντύπωση, γιατί βιάστηκε να μου εξηγήσει.

– Το να πάρεις σύνταξη δεν είναι και ακατόρθωτο σήμερα. Είναι θέμα να πέσεις σε σχετικά καλή ηλικία, σε αλλαγή κυβερνήσεως.

– Μα τι σχέση έχει αυτό; απόρησα ξανά.

– Πώς δεν έχει σχέση. Όλοι οι πολιτικοί για να καταφέρουν να ψηφιστούν, τάζουν μείωση της ανεργίας και φυσικά εννοούν διορισμούς στο Δημόσιο. Το Δημόσιο έχει γίνει σαν την χοντρή του Θησαυρού! Δεν παίρνει άλλο πάχος γιατί θα σκάσει. Τι πρέπει λοιπόν να γίνει; Να πάει η χοντρή στα BODY LINE, ν' αδυνατίσει για να ξανασάνει και να χάσει τη δυνατότητα να ξαναπαχύνει. Τότε βγαίνει ο σχετικός νόμος, που ταιριάζει κατά πρώτον στα προσφιλή πρόσωπα των κυβερνώντων, μέχρι και τρίτης γενεάς τουλάχιστον, λόγω του μέσου όρου ηλικίας αυτών που μας κυβερνούν. Ψηφίζεται συνήθως σε περίοδο διακοπών και χώνεται μέσα σ' έναν άλλο, άσχετο νόμο π.χ. περί τυποποίησης πατιές σαρδέλας. Έτσι μόλις τελειώνει η παράγραφος για το ενδεδειγμένο πάστωμα της σαρδέλας, διαβάζεις «Όσοι έχουν συμπληρώσει το 42ο έτος της ηλικίας τους, έχουν θέση στο Δημόσιο από Τμηματάρχη και άνω και έχουν εργασιακή τουλάχιστον 15 χρόνια (αυτά μπορούν να μειωθούν ανάλογα με την περίπτωση που εξυπηρετούν), παίρνουν άλλα 15 εικονικά λεγόμενα και βγαίνουν σε σύνταξη». Τώρα αν ο νόμος δεν θέλει να τους βγάλει όλους σε σύνταξη, περιγράφει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των υποψηφίων για σύνταξη για να βγουν σε σύνταξη μόνο αυτοί, π.χ. νούμερο εσωρούχων, παπουτσιών, δέσιμο γραβάτας, χτένισμα, επιδοση σε οπορ, φαγητό ή χορδ κλπ. Κι έτσι, με λίγη τύχη, φορώντας πιο στενά παπούτσια και πιο φαρδιά εσώρουχα, βγαίνεις και συ ευνοημένος από το νόμο των εννοουμένων. Εγώ ήμουν τυχερός αυτή τη φορά. Δεν χρειάστηκε ούτε το ντύσιμο ν' αλλάξω ούτε και

τις συνήθειές μου, ούτε να ψάξω για πλαστά πιστοποιητικά. Ο νόμος στην περίπτωση μου υπήρξε σύντομος και σαφής. Πρέπει να έχεις πτυχίο μηχανικού, 15 χρόνια υπηρεσίας και να έχεις υπηρετήσει νοσοκόμος στο στρατό. Ε, αυτά τα είχα.

– Είμαστε καλά; Υπηρέτησες νοσοκόμος στο στρατό ως μηχανικός;

– Ε, λοιπόν; Δεν έκανα δα και εγχειρίσεις. Ειδικότητα αποκτηθείσα στο στράτευμα. Άλλοι την κρατάνε ακόμα και κάνουν και εγχειρίσεις. Το θέμα μας όμως δεν είναι αυτό. Μιλάμε για πρόωρη σύνταξη, όπως λέμε πρόωρο τοκετό. Ίσως εδώ να κολάει και η ειδικότητα του νοσοκόμου. Τώρα θα μου πεις ότι δεν αισθάνεσαι καλά να λες ότι είσαι συνταξιούχος. Σου λείπει ο άλλος, για να βγει στη σύνταξη τάχει τα χρονάκια του κι αν είσαι και αρυτιδίσιος, ψάχνουν να βρουν την ραφή του λάρφιν. Και τότε, έρχεται ένας άλλος εμπνευσμένος νόμος, να θεραπεύσει τα ψυχολογικά προβλήματα που μπορεί να δημιουργηθούν στους συνταξιούχους. Σου λείπει και πολύ ορθά ο νόμος. Οι νέοι έχουν τα νειάτα τους, η ζωή είναι μπροστά τους, τί ανάγκη έχουν αυτοί να διοριστούν; Ας παγώσουμε αυτούς τους διορισμούς και ας ξαναδιορίσουμε τους συνταξιούχους που τους ξέρουμε κιόλας και μας ξέρουν κι αυτοί. Είναι αυτό που λέμε, άμα παντρευτείς μικρός θα δεις κι εγγόνια, θα δεις και δισέγγονα... Τρεις χιλιάδες άτομα μονιμοποιήθηκαν πρόσφατα στα ΑΕΙ. Τους κράταγε ο νόμος με κάτι τροποποιήσεις 10 χρόνια μήπως και κάνουν διδακτορικό, τους πλήρωνε το κράτος, δηλαδή ο ελληνικός λαός, και μόλις ξεπέρασαν τα 40 οι μισοί και τα 55 οι άλλοι, λείπει ο νόμος; Αυτοί είναι ανεπιδεκτοί μαθήσεως. Τους πληρώνω τόσα χρόνια αλλά αυτοί οι ανασθητοί, άλλοι πήραν σύνταξη στη ΔΕΗ, άλλοι στον ΟΤΕ κι εγώ δεν ξέρω πού αλλού, άλλοι έστρωσαν επιχειρήσεις. Πόσο θα τους έχω σκόρπους; Δεν τους μονιμοποιώ να μπουν στο δρόμο του Θεού; Έτσι διορίστηκαν και οι συνταξιούχοι και λύθηκε το ψυχολογικό τους πρόβλημα.

– Μα δεν είναι δυνατόν, ψέλια μη πιστεύοντας στ' αυτιά μου.

– Κοίτα, το δικό σου μυαλό δεν μπορεί να συλλάβει τέτοια προηγμένα σχέδια. Εσύ έμαθες το Δημόσιο, να το ακούς πάντα Δημόσιο χάριν συντομίας. Κι' αυτό γιατί όλα πρόχειρα γίνονται σ' αυτό τον τόπο. Γιατί κύρια παίρνεις την πλήρη ταμπέλα του Δημοσίου και την στήνεις στο Δαφνί; Γιατί μας μεπερδεύεις; Δημόσιο Ψυχιατρείο! Ωραία, αλλά βάλε κι' ένα τόξο για να ξέρει κανείς που να κοιτάξει...

(*) Η Ε. Κουτσουλιέρη είναι από τους υπευθύνους σύνταξης του περιοδικού.